

УДК 581.135.5.:687.55

ДОСЛІДЖЕННЯ АСОРТИМЕНТУ АРОМОЗАСОБІВ, ЯКІ ЗАСТОСО- ВУЮТЬСЯ У ПРАКТИЧНІЙ КОСМЕТОЛОГІЇ.

Казакова В.С., Паливода П.В., Михайлова Т.Г., Веселкіна К.Г.

Національний фармацевтичний університет, м.Харків, Україна

Вступ. Аромокосметичні засоби є одними із перспективних категорій косметики, представленої на споживчому ринку України. Попит населення на дану групу товарів постійно підвищується внаслідок прагнення споживачів до безпечної, екологічної продукції, яка здатна активно впливати на всі функції організму. Особливої актуальності набувають аромозасоби у час пандемічного стану, оскільки здатні проявляти ефекти антисептичної, дезінфікуючої, проти-запальної дії на організм людини. Також ефірні масла є натуральним продуктом, який не викликає побічних реакцій з боку організму, може бути рекомендований для тривалого застосування при лікуванні хронічних захворювань, є екологічно безпечним, що особливо важливе для споживача у сучасний період. Особливою популярністю користуються ефірні масла та суміші на їх основі при усуненні косметичних недоліків та лікування патологій шкіри та її додатків. Пом'якшувальна, тонізуюча, зволожуюча дія аромокомпозицій на основі ефірних та базових масел знаходить широке застосування в практичній косметології та медицині. Вищезазначене робить актуальним дослідження асортименту аромокосметичних засобів, представлених на споживчому ринку України.

Метою роботи є аналіз сучасного ринку аромозасобів та тенденцій формування номенклатури аромокосметичної продукції, яка реалізується в умовах аптек на території України.

Матеріали та методи дослідження. Як об'єкти дослідження були представлені ефірні масла та аромокосметичні засоби, що реалізуються в аптечній мережі України. В якості методів дослідження були застосовані методики аналізу відкритих інформаційних джерел - матеріали законодавчих документів, інформаційно-довідкового видання «Компендіум», інструкції по застосуванню даної категорії косметичної продукції.

Основні результати. Першим етапом роботи було проведення аналізу тенденцій розвитку світового ринку аромотерапевтичних засобів, який засвідчив стале зростання темпів росту продукції. Обсяг світового ринку засобів аромотерапії оцінювався в 1,37 мільярда доларів США в 2019 році і, як очікується, буде зростати із середньорічним темпом 11,8% з 2020 по 2029 рік.

Ринок аромотерапевтичних інгредієнтів також демонструє стале зростання по роках. Очікується, що до 2027 року ринок ароматичних інгредієнтів досягне 17,21 мільярда доларів США і буде зростати темпами 4,70% щорічно в період з 2020 по 2027 рік [1]. Прогнозується збільшення інвестицій в наукові дослідження для створення більш інноваційних, екологічно чистих продуктів. У сегменті ринку ефірних масел особливою перевагою користуються масло апельсина (23% складає частка у товарному продажі), також популярні масла м'яти, евкаліпту, коріандру, мускатного горіху тощо. На ринку аромотерапевтичних засобів основну частку продажів складають саме ефірні масла – 77%,

серед яких найбільш популярні лаванда, базилик, розмарин, ромашка, кориця, чайне дерево. Широкий спектр терапевтичних та косметичних властивостей ефірних масел обумовлює значний спектр їх практичного застосування у всіх сферах життєдіяльності людини.

Аналіз напрямків застосування масел засвідчив, що максимальне застосування ефірні сполуки знаходять у сфері СПА- послуг та релаксації – 39%, застосування масел у продуктах здорового харчування також актуальне – 38%, і за даними аналітичних компаній буде зростати високими темпами на сучасному споживчому ринку [2; 3; 4]. Також значний сегмент у сфері застосування ефірних масел внаслідок їх високих антисептичних, фунгіцидних властивостей, займає продукція особистої гігієни. Даний напрямок використання ефірних масел користується все більшою популярністю у споживачів у період пандемії вірусу Covid.

Доведено, що ефірні масла дуже ефективні при хронічних проблемах зі шкірою, а також широко використовуються для усунення косметичних недоліків шкіри та її додатків – волосся, нігтів. У 2019р. місцеве застосування ароматерапевтичних масел для лікування і профілактики проблем шкірних покривів склало 42,3% від загальної реалізації даного виду продукції [6; 7].

Сегмент для релаксації зайняв найбільшу частку в 2019 році, склавши 22,9% від загально продажі аромопродукції. Очікується, що сегмент догляду за шкірою і волоссям продемонструє прибуткове зростання протягом прогнозованого періоду через збільшення кількості дерматологічних проблем у населення. Алергія, висипання різної етіології, екзема, вугрова хвороба – основні показання для застосування ароматерапевтичних засобів, які можна лікувати за допомогою ароматерапії [8]. Очікується, що в прогнозованому періоді також збільшиться використання аромологічних засобів для лікування рубців, хірургічних шрамів. Сегмент домашнього використання в 2019 році займав найбільшу частку - 39,8% через широке використання ароматерапії в побутових цілях – для ароматизації, дезінфекції повітря приміщень [9; 10]. На спа- і велнес-центри в 2019 році припадала значна частка ринку ароматерапевтичних засобів. Ароматерапія також використовується в лікарнях і спеціалізованих клініках, оскільки значний арсенал ефірних масел застосовують в терапевтичних цілях в післяопераційному періоді. Також ефірні масла використовуються в центрах йоги та медитації, щоб надавати заспокійливу дію на організм людини [11].

Наступним етапом роботи було вивчення асортименту аромокосметичних засобів, які реалізуються в аптечній мережі України. Аналіз показань до застосування, форми випуску, рецептури тощо аромокосметичної продукції проводили за матеріалами інформаційно-довідкового видання «Компендіум» [12]. Проведена сегментація категорій косметичних засобів, які реалізуються в аптеках засвідчила, що аромокосметичні засоби складають 2,82% від загальної кількості косметичної продукції. Аромокосметичні засоби поділяють на категорії ефірних масел та іншу аромокосметику. За результатами аналізу даного виду продукції встановлене процентне співвідношення зазначених підвидів продукції, максимальне значення серед яких мають ефірні масла – 97%.

Аналіз способу застосування аромокомпозицій засвідчив переважання зо-

внiшнього застосування ефирних масел – 82%, тiльки 18% масел вживаються внутрiшньо.

95% ефирних масел та композицiй виробляється в Україні. Тiльки 5% аромокосметичних засобiв, що реалiзуються в аптеках – iмпортного виробництва. Переважна бiльшiсть аромокомпозицiй застосовується з метою регенеруючої, пом'якшувальної, зволожуючої дiї на шкіру та її придатки. Оцiнюючи спектр форм випуску ефирних олій, слiд вiдмiтити, що основна частка їх використовується самостiйно – 70,6%; 15,18% застосовується у формi аромокомпозицiй iз базовими маслами, 3,6% - у формi спреїв; 3,4% - у формi аромосумiшей; 2,27% – у формi вод ароматичних.

У складi аромокомпозицiй базовi олії складають досить велику частку – 48%. Найчастiше використовують масла мигдалю, персикове, абрикосове, оливкове тощо, якi вiдрiзняються фізіологічнiстю по вiдношенню до органiзму, пом'якшувальною, поживною дiєю на шкіру та сумiснiстю iз бiльшiстю ефирних масел. 96% ефирних масел та 98% базових масел – вiтчизняного виробництва.

Також аналізували основних вiтчизняних виробникiв аромокосметичних засобiв. Визначено 10 основних промислових пiдприємств, що виробляють дану категорiю продукцiї. Максимальну чисельнiсть аромозасобiв виготовляє ТОВ «Адверсо» (Трускавець), ТОВ «Ароматика» (Київ), ТОВ «FLORA SECRET» (Київ). Серед зарубiжних виробникiв найбільш представленi аромозасоби болгарського, словацького та польського виробництва.

Оцiнюючи особливостi складу аромокосметичних засобiв, слiд вiдмiтити, що у складi даної продукцiї переважають ефирнi масла евкалипту, сосни, мандарину, м'яти.

Висновки. За результатами проведеного аналізу аромозасобiв, що реалiзуються в умовах аптек, встановлено наступнi тенденцiї:

- Переважання категорiї ефирних масел серед аромокосметичної продукцiї
- Переважання аромозасобiв для зовнiшнього застосування
- Переважання аромопродукцiї вiтчизняного виробництва
- Переважне застосування аромозасобiв iз регенеруючою, пом'якшувальною, зволожуючою дiєю на шкіру та її придатки
- Переважне самостiйне використання ефирних масел у якостi аромокосметичних засобiв
- Використання у складi аромокомпозицiй базових i ефирних масел у практично рiвних пропорцiях
- Встановлено топ десятку вiтчизняних та зарубiжних виробникiв аромокосметичної продукцiї
- Встановлено особливостi складу аромокосметичних засобiв в аптечному асортименті.

Встановленi тенденцiї аромокосметичних засобiв дозволяють їх унiфікувати за основними показниками i застосовувати у якостi рекомендацiй при подальшому удосконаленнi їх арсеналу в аптечному асортименті та на косметич-

ному ринку України.

Список літератури

1. Український ринок парфумерно-косметичної продукції. Асоціація «Парфумерія та косметика України». URL: <http://арсу.ua/rinkovidoslidzhennya-ta-statistichni-dani/parfumerno-kosmetichnij-rinok-ukraini.htm> (дата звернення 01.03.2021).
2. Ирисова О.А. Ароматерапия: Практическое руководство./О.А. Ирисова.- Москва: Изд-во МГУ, 2002. - 128 с.
3. Зворыкина А.А. От гвоздики до сандала: Ольфакторная азбука и путеводитель по миру натуральных ароматов./А.А. Зворыкина. – Москва: Перо, 2016. – 176 с.
4. Bowles E.J. The Chemistry of Aromatherapeutic Oils. – New Yourk, Copyright, 2003. – 223 p.
5. Buckle J. Clinical Aromatherapy: Essential Oils in Healthcare. – 3 rd Edition. – Churchill Livingstone, 2015. – 426 p.
6. Carter Ann, Mackereth P.A. Aromatherapy, Massage and Relaxation in Cancer Care: An Integrative Resource for Practitioners – Singing Dragon, 2017. – 233 p.
7. McGuinness Helen. Aromatherapy: Therapy Basics. – 2 nd edition. – Hodder Education, 2003. – 256 p.
8. Millman Elana. Aromatherapy for Sensual Living: Essential Oils for the Ecstatic Soul. – Skyhorse, 2015. – 240 p.
9. Robinson Amber. Organic Aromatherapy and Essential Oils: the Modern Guide to All. – Natural Health and Welleness. – Rockridge Press, 2020. – 322 p.
10. Roya N. The effect of Lavender Aromatherapy on the Symptoms of Menopause./N. Roya, R. Kazemzadeh, F. Asadzadeh. – Journal of the National Medical Association, Volume 1110, Issue 3, June 2018, p. 265-269.
11. Sosa S. Extracts and constituents of Lavandula multifida with topical anti-inflammatory activity./ S. Sosa, G. Altinier, M. Politi, A. Braca. Phytomedicine, Volume 12, Issue 4, 20 April 2005, p. 271-277.
12. Компендіум on line. URL: <http://www.compendium.com.ua/> (дата звернення: 01.01.2020).